

حسابداری طرحهای عمرانی

(تملك داراییهای سرمایه ای)

تقریباً همزمان با انقلاب صنعتی دوم و افزایش مطالبات مردم از دولت و احساس مسئولیت پذیری، سوال شهروندان در خصوص درآمد و مصارف دولت؛ مقامات هر کشوری به خصوص مردم سالاریون را بر آن واداشته که جوابگوی اصولی و منطقی مردم بوده که در این میان فونداسیون حسابداری دولتی یعنی مسئولیت پاسخگویی در قالب گزارشگری عمومی و استاندارد دیزه به عنوان یکی از ابزارهایی که کانون توجه اجتماع و مقامات کشوری و سیاسی قرار گرفت. ((در ایران نیز اصل ۵۵ قانون اساسی مفید همین موضوع می باشد)) لذا تشکیلات مالی هر سازمان دولتی و عمومی طبق تعریف اولیه حسابداری وظیفه دارد علاوه بر تامین اطلاعات لازم در تحقق هر چه بهتر مسئولیت پاسخگویی مالی، صورتهای مالی بر مبنای درآمدهای واقعی و هزینه های واقعی که امکان مقایسه و تجزیه و تحلیل با درآمدها و هزینه های پیش بینی شده داشته باشد برای مراجع ذیصلاح قانونی و استفاده کنندگان واقعی (مردم) تهیه نماید. با این تفاسیر به جهت ارتقای سطح مسئولیت پاسخگویی نظام حسابداری دولت و شفاف سازی هزینه های جاری و سرمایه ای و تحقق مفهوم حقوق بین دوره ای بر اساس تنوری و جوه ایجاد یک حساب مستقل جداگانه برای

طرحهای عمرانی (داراییهای سرمایه ای) امری ضروری و اجتناب ناپذیر خواهد بود.

تعریف

" منظور از اعتبار طرح تملك داراییهای سرمایه ای مجموعه عملیات و خدمات مشخصی است که بر اساس مطالعات توجیهی، فنی و اقتصادی و اجتماعی که توسط دستگاه اجرایی انجام می شود طی مدت معین برای تحقق بخشیدن به هدفهای برنامه توسعه پنج ساله به صورت سرمایه گذاری ثابت یا مطالعه برای ایجاد دارایی سرمایه ای اجرا می گردد و منابع مورد نیاز اجرای آن از محل اعتبارات مربوط به تملك داراییهای سرمایه ای تامین می شود و به دو نوع انتفاعی و غیر انتفاعی تقسیم می گردد. " (ماده ۷۷ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت)

مقررات مالی و نظارتی طرحهای عمرانی

نظارت و کنترل داراییهای ثابت عمومی حاصل از اجرای طرحها و پروژههای عمرانی مستلزم استفاده از نظام حسابداری مطلوبی است که خودداری از آن موجب می شود اطلاعات لازم برای نظارت و کنترل و تصمیمگیری در سرمایه گذاریهای مجدد فراهم نشود. با این ترتیب حسابداری و حسابرسی طرحها و پروژههای عمرانی در کشورهای پیشرفته در سالهای اخیر مورد توجه خاص قرار گرفته و باید در ایران نیز مورد عنایت خاص قرار گیرد.

مقررات مالی حاکم بر مصرف اعتبارات مربوط به مخارج غیرمستمر (اعتبارات عمرانی) تا قبل از سال ۱۳۲۸ که اولین برنامه عمرانی ۷ ساله کشور به اجرا گذاشته شد، قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۳۱۲ و سایر مقررات عمومی دولت بوده است. نظارت قبل از خرج و پرداخت اعتبارات مربوط به مخارج غیرمستمر (عمرانی) به وسیله اداره کل تطبیق اسناد و تعهدات و ذیحسابان وزارت دارایی، و نظارت بعد از خرج این قبیل اعتبارات نیز از طریق دیوان محاسبات صورت گرفت.

دوره مالی طرح یا پروژه:

دوره مالی حساب مستقل وجوه مربوط به اعتبارات طرحها و پروژههای عمرانی با توجه به ماده ۶۳ قانون محاسبات عمومی کشور مصوب سال ۱۳۶۶، یک سال شمسی است

نکات مربوط به مسابرداری طرحهای عمرانی

الف- سیستم حسابداری هزینه در مورد طرحها و پروژههای عمرانی باید بر مبنای تعهدی طراحی شود تا امکان جذب صحیح اعتبارات طرحها و پروژههای عمرانی فراهم آید و اطلاعات صحیح و مناسب در اختیار مدیریت دستگاه اجرایی و سازمان برنامه و بودجه جهت اعمال نظارت عملیاتی قرار گیرد.

ب- در طراحی سیستم حسابداری طرحها و پروژههای عمرانی باید یک سیستم هزینه یابی مناسب در نظر

دانشگاه علوم پزشکی جهرم

حسابداری طرحهای عمرانی (تملک داراییهای سرمایه ای)

تهیه و تنظیم :

علیرضا رحمانیان

مورد نیاز شرکت دولتی از یک سو و اطلاعات مورد نیاز وزارت امور اقتصادی و دارایی از سوی دیگر تأمین خواهد گردید. با توجه به اینکه معمولاً ذیحسابان طرحهای عمرانی شرکتها مسئولیت مدیریت امور مالی را نیز به عهده دارند، برقراری ارتباط در سیستم حسابداری دور از انتظار نخواهد بود.

ب- به منظور تلخیص فعالیتهای مالی قابل انعکاس سیستم حسابداری طرحهای عمرانی در سیستم حسابداری مالی شرکتهای دولتی، میزان هزینههای انجام شده و سایر پرداختهای غیرقطعی در پایان هر سال مالی و در موقع بستن حسابهای مربوط به سیستم حسابداری طرحهای عمرانی براساس تراز تنظیمی در حسابهای مالی شرکت منظور می شود.

دوم- روش دیگری نیز می توان برای نگهداری حساب طرحهای عمرانی شرکتها دولتی اجرا کرد، بدین ترتیب که حسابداری طرحهای عمرانی که از محل اعتبارات عمومی دولت تأمین مالی می شود، در سیستم حسابداری مالی شرکت ادغام شود. به بیان دیگر به جای استفاده از دو سیستم حسابداری تنها از یک سیستم حسابداری استفاده شود مشروط بر اینکه سیستم حسابداری مورد عمل شرکتها به ترتیبی تدوین گردد که اطلاعات مالی مورد نیاز وزارت امور اقتصادی و دارایی در مورد این قبیل طرحها و پروژهها تأمین شود.

گرفته شود. در این سیستم باید ضمن استفاده از یک حساب دائمی نظیر «دارایی در جریان تکمیل» یا «پروژه در جریان ساخت» یا عنوانهای مشابه، هزینه تمام شده طرح یا پروژه را با استفاده از حسابهای تفصیلی تا پایان عملیات اجرایی پروژه نگهداری کرد.

مسئله‌های طرحهای عمرانی شرکتها دولتی

در مورد سیستم حسابداری مربوط به آن قسمت از اعتبارات عمرانی که شرکتها دولتی از بودجه عمومی دولت دریافت می کنند موارد زیر باید مود توجه قرار گیرد.

اول- در صورتی که دستور عمل حسابداری طرحهای عمرانی شرکتها دولتی به نحوی تدوین شود که با سیستم حسابداری مالی شرکتها متناسب باشد می توان با ایجاد یک ارتباط منطقی و مستمر عملیات مالی مربوط به طرحهای عمرانی این قبیل شرکتها را به طرق مقتضی در حسابهای مالی شرکت منعکس کرد.

رابطه سیستم حسابداری مورد نظر وزارت امور اقتصادی و دارایی با سیستم حسابداری مالی شرکت با دو روش به شرح زیر برقرار می شود.

الف- با ارسال یک نسخه از اسناد حسابداری مربوط به فعالیتهای مالی اعتبارات عمرانی برای قسمت حسابداری مالی شرکت، کلیه فعالیتهای مالی مربوط به اعتبارات عمرانی همزمان در سیستم حسابداری مالی شرکت منعکس خواهد شد. با این ترتیب اطلاعات مالی